

Algemene (verkoop) voorwaarden

Artikel 1 Algemeen

1. Deze Algemene Voorwaarden zijn van toepassing op alle aanbiedingen, opdrachten, verkoop-, aannemings- en andere overeenkomsten van HTL Europe b.v., verder te noemen: HTL, enerzijds en iedere natuurlijke en/of rechtspersoon, verder te noemen: Opdrachtgever, anderzijds inzake het leveren van producten en/of diensten, tenzij schriftelijk anders overeengekomen is. Voor verhuur van zaken en daaraan gerelateerde diensten gelden Verhuurvoorwaarden.

2. Uitsluitend deze Algemene Voorwaarden zijn van toepassing op alle overeenkomsten met HTL, ongeacht een eventuele (eerdere) verwijzing van de Opdrachtgever naar zijn eigen of andere (inkoop)voorwaarden. HTL wijst uitdrukkelijk de door de Opdrachtgever van toepassing verklaarde (inkoop)voorwaarden van de hand.

Artikel 2 Aanbieding en overeenkomst

1. Aanbiedingen zijn geheel vrijblijvend. Een overeenkomst wordt geacht gesloten te zijn, wanneer HTL schriftelijk bevestigd heeft dat HTL de opdracht aanvaardt.

2. Afwijkingen van en/of wijzigingen in de tot stand gekomen overeenkomsten en deze voorwaarden dienen schriftelijk te worden overeengekomen.

Artikel 3 Prijs

1. Behoudens afwijkend beding is de prijs berekend voor levering "Ex Works" (af fabriek), volgens Incoterms geldend op de datum van aanbieding. Onder af-fabriek wordt verstaan het magazijn van HTL of magazijn van de leverancier van HTL.

2. Indien, na datum van aanbieding, de materiaalprijzen, de prijzen van hulpmaterialen en grondstoffen, zoals elektriciteit, de prijzen van onderdelen, welke HTL van derden betreft, lonen, salarissen, sociale lasten, overheidslasten, vrachten of assurantiepremie een verhoging ondergaan, ook al geschiedt dit ingevolge reeds bij de aanbieding te voorziene omstandigheden, is HTL gerechtigd de bij de aanvaarding der opdracht overeengekomen prijs met inachtneming van de eventueel ter zake bestaande wettelijke voorschriften dienovereenkomstig te verhogen.

3. Wanneer HTL voor uit het buitenland te betrekken zaken een prijs in Nederlandse valuta gesteld heeft, kan deze prijs gebaseerd zijn op een buitenlandse valuta waarin HTL haar leverancier dient te betalen. Indien in zodanig geval zich een wijziging voordoet in de ruilverhouding tussen die valuta en de Nederlandse valuta en wel in de periode tussen aanvaarding van de opdracht en de laatste betaling van al het ter zake van die opdracht aan HTL verschuldigde, of indien zich in die periode een wijziging voordoet in de voor die zaken te betalen invoerrechten en belastingen, dan is HTL gerechtigd de prijs zodanig aan te passen, dat de bedoelde wijzigingen niet ten laste van HTL komen.

4. In de door HTL opgegeven prijs is, tenzij dit uitdrukkelijk anders is vermeld, de verschuldigde omzetbelasting niet begrepen. Deze wordt afzonderlijk in rekening gebracht.

5. Elke aanbieding is gebaseerd op uitvoering van de overeenkomst onder normale omstandigheden en onder normale werkuren.

6. Indien HTL heeft aangenomen het product te monteren en/of in bedrijf te stellen, tenzij anders overeengekomen, is de prijs berekend inclusief montage en bedrijfsvaardig opleveren van het product op de in de aanbieding genoemde plaats, inclusief alle kosten maar exclusief omzetbelasting.

Artikel 4 Betaling en kosten van invordering

1. Alle betalingen dienen, zonder enige aftrek of verrekening, te geschieden door overschrijving van het verschuldigde bedrag op een door HTL aan te wijzen bankrekening. Betalingen moeten geschieden binnen dertig dagen na factuurdatum, tenzij schriftelijk anders is overeengekomen.

2. Indien de Opdrachtgever niet binnen de overeengekomen termijnen betaalt, wordt hij geacht van rechtswege in verzuim te zijn en heeft HTL zonder enige ingebrekestelling het recht hem vanaf de vervaldag rente in rekening te brengen naar een percentage van 15% per jaar en tevens alle op de inning van zijn vordering vallende gerechtelijke en buitengerechtelijke kosten met een minimum van 10% van het verschuldigde bedrag.

Artikel 5 Levering en levertijd

1. De levertijd gaat in op het laatste van de navolgende tijdstippen:

- a) de dag van totstandkoming van de overeenkomst;
- b) de dag van ontvangst door HTL van de voor de uitvoering van de opdracht noodzakelijke bescheiden, gegevens, vergunningen en dergelijke;
- c) de dag van de vervulling van de voor het aanvangen van de werkzaamheden noodzakelijke formaliteiten;
- d) de dag van ontvangst door HTL van hetgeen volgens de overeenkomst vóór het aanvangen van de werkzaamheden bij vooruitbetaling dient te worden voldaan. Indien een leveringsdatum of week is overeengekomen, wordt de levertijd gevormd door de periode tussen de datum van totstandkoming van de overeenkomst en de leveringsdatum of -week.

2. Levertijden worden door HTL slechts bij benadering opgegeven. De levertijd is gebaseerd op de ten tijde van het sluiten van de overeenkomst geldende werkomstandigheden en op tijdige levering van de voor de uitvoering van het werk door HTL bestelde materialen. Indien buiten schuld van HTL vertraging ontstaat ten gevolge van wijzigingen van bedoelde werkomstandigheden of doordat voor de uitvoering van het werk tijdig bestelde materialen niet tijdig worden geleverd, wordt de levertijd voor zover nodig verlengd.

3. De zaak geldt, ten aanzien van de levertijd, als geleverd wanneer het - indien keuring is overeengekomen - voor keuring en - in de overige gevallen - voor verzending gereed is. Eén en ander nadat de Opdrachtgever daarvan schriftelijk in kennis is gesteld en onverminderd de gehoudenheid van HTL tot nakoming van eventuele montage- of installatieverplichtingen.

4. Onverminderd het elders in deze voorwaarden met betrekking tot verlenging van de levertijd bepaalde, wordt de levertijd verlengd met de duur van de vertraging die aan de zijde van HTL ontstaat ten gevolge van het niet voldoen door de Opdrachtgever aan enige uit de overeenkomst voortvloeiende verplichting of van hem te vergen medewerking met betrekking tot de uitvoering van de overeenkomst.

5. Behoudens grove schuld aan de zijde van HTL, geeft overschrijding van de levertijd de Opdrachtgever geen recht op gehele of gedeeltelijke ontbinding van de overeenkomst. Overschrijding van de levertijd - door welke oorzaak ook - geeft de Opdrachtgever geen recht tot het zonder rechterlijke machtiging verrichten, of doen verrichten, van werkzaamheden ter uitvoering van de overeenkomst.

6. Een op overschrijding van de levertijd gestelde contractuele boete moet geacht worden in de plaats te komen van een eventueel recht van de Opdrachtgever op schadevergoeding. Een zodanige boete is niet verschuldigd indien de overschrijding van de levertijd het gevolg is van overmacht.

7. Bij annulering van de overeenkomst c.q. afname van de door HTL te leveren zaken is Opdrachtgever onmiddellijk 10 % van de overeengekomen prijs verschuldigd onverminderd het recht van HTL om naast deze tegemoetkoming in de kosten en de winstderving volledige vergoeding van de Opdrachtgever wegens de door de annulering geleden schade te eisen.

Artikel 6 Tekeningen, modellen, gereedschappen, specificaties, bestekken, instructies en dergelijke

1. Vermelde gegevens in catalogussen, afbeeldingen, tekeningen, maat- en gewichtsopgaven en dergelijke zijn slechts bindend indien en voor zover deze uitdrukkelijk zijn opgenomen in een door partijen ondertekend contract of een door HTL ondertekende opdrachtbevestiging.

2. De door HTL uitgebrachte aanbieding, evenals de door HTL vervaardigde of verstrekte tekeningen, berekeningen, programmatuur, beschrijvingen, modellen, gereedschappen en dergelijke blijven eigendom van HTL, ongeacht of daarvoor kosten in rekening zijn gebracht. De informatie, die in een en ander ligt besloten of ten grondslag ligt aan de fabricage- en constructiemethoden, producten en dergelijke, blijft exclusief voorbehouden aan HTL, ook al zijn daarvoor kosten in rekening gebracht. De Opdrachtgever staat er voor in dat bedoelde informatie, behoudens ter uitvoering van de overeenkomst, niet anders dan met schriftelijke toestemming van HTL wordt gekopieerd, aan derden getoond, bekend gemaakt of gebruikt en dat deze informatie niet zal worden gebruikt in strijd met de intellectuele rechten van derden.

3. De Opdrachtgever dient HTL te vrijwaren voor alle directe en indirecte gevolgen van aanspraken door derden jegens HTL geldend gemaakt uit hoofde van schending van de in het vorige subartikel genoemde rechten

Artikel 7 Transport, transportkosten en opslag

1. Transporten van te leveren of geleverde zaken of ter bewerking toevertrouwde zaken geschieden voor rekening en risico van de Opdrachtgever.

2. Eventueel door HTL betaalde vrachtkosten en andere met het transport verband houdende kosten worden beschouwd als voorschot ten behoeve van de Opdrachtgever en dienen onverwijld door de Opdrachtgever vergoed te worden.

3. Opslagkosten ten gevolge van een verzuim van de zijde van de Opdrachtgever om de zaken na afroep over te nemen, komen ten laste van de Opdrachtgever.

Artikel 8 Risico- en eigendomsovergang

1. Zodra de zaken "af fabriek" in de zin van artikel 5 als geleverd gelden, draagt de Opdrachtgever het risico voor alle directe of indirecte schade, welke aan of door deze zaken voor de Opdrachtgever of voor derden mocht ontstaan.
2. Onverminderd het in het vorige lid en het in artikel 5 gestelde, gaat de eigendom van het product op de Opdrachtgever over wanneer al het door de Opdrachtgever aan HTL uit hoofde van leveringen of werkzaamheden verschuldigde, met inbegrip van rente en kosten, volledig aan HTL is voldaan.
3. HTL zal in voorkomend geval gerechtigd zijn tot ongehinderde toegang tot het product. De Opdrachtgever zal aan HTL alle medewerking verlenen teneinde HTL in de gelegenheid te stellen het in dit lid opgenomen eigendomsvoorbehoud uit te oefenen door terugneming van het product, met inbegrip van de daartoe eventueel benodigde demontage.

Artikel 9 Uitvoering van werkzaamheden (montage, installatie, reparatie en onderhoud)

1. Opdrachtgever is er verantwoordelijk voor dat, met inachtneming van alle relevante wet- en regelgeving inzake veiligheid, gezondheid en milieu, de werkzaamheden zodanig kunnen worden uitgevoerd dat de veiligheid van het personeel van HTL is gewaarborgd en hun gezondheid is beschermd.
2. De Opdrachtgever is jegens HTL verantwoordelijk voor de juiste en tijdige uitvoering van alle inrichtingen, voorzieningen en/of voorwaarden, die noodzakelijk zijn voor de opstelling van het te monteren product en/of de juiste werking van het product in gemonteerde staat, behoudens indien en voor zover die uitvoering door of vanwege HTL wordt verricht volgens door of vanwege aan HTL verstrekte gegevens en/of vervaardigde tekeningen.
3. Indien de reparatie c.q. revisie of onderhoud in een van de werkplaatsen van HTL wordt uitgevoerd, zijn alle transport- en overige kosten buiten die terreinen gemaakt voor rekening van Opdrachtgever en zijn de te repareren of revideren zaken te allen tijde voor risico van Opdrachtgever. Opdrachtgever dient ervoor zorg te dragen dat de Installatie schoon is en geschikt is om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren.
4. Indien HTL, zonder werkzaamheden in opdracht te hebben, wel bij werkzaamheden hulp en bijstand - van welke aard ook - verleent, geschiedt dit voor risico van de Opdrachtgever.
5. Onverminderd het bepaalde in lid 1 en 2 zorgt de Opdrachtgever in ieder geval voor eigen rekening en risico dat:
 - a) het personeel van HTL, zodra zij op de plaats van werkzaamheden is aangekomen, de werkzaamheden kan aanvangen en blijven verrichten gedurende de normale werkuren en bovendien, indien HTL dit noodzakelijk acht, buiten de normale werkuren, mits dit tijdig aan de Opdrachtgever is medegedeeld;
 - b) geschikte accommodatie en/of alle krachtens overheidsregelingen, de overeenkomst en het gebruik vereiste voorzieningen voor het personeel aanwezig zijn;
 - c) de toegangswegen tot de plaats van werkzaamheden geschikt zijn voor het benodigde transport en bij aanvang van en tijdens de overeengekomen uit te voeren werkzaamheden de zaken op de juiste plaats aanwezig zijn;
 - d) de aangewezen plaats van opstelling geschikt is voor opslag en de overeengekomen uit te voeren werkzaamheden;
 - e) de nodige afsluitbare opslagplaatsen voor materiaal, gereedschap en andere zaken aanwezig zijn; de nodige en gebruikelijke hulpwerklieden, hulpwerktuigen, hulp- en bedrijfsmaterialen (brandstoffen, oliën en vetten, poetsen ander klein materiaal, gas, water, elektriciteit, stoom, perslucht, verwarming, verlichting enzovoorts daaronder begrepen), en de voor het bedrijf van de Opdrachtgever normale meet- en testapparatuur tijdig en kosteloos op de juiste plaats ter beschikking van HTL staan; alle hulp te verlenen, die redelijkerwijze verlangd kan worden en elektrische energie, brandstof, water, etc., ter beschikking te stellen, alsmede stellingen, hef-, hijs- en transportwerktuigen;
 - f) aan HTL op eerste verzoek werknemers ter beschikking gesteld worden;
 - g) Opdrachtgever ten genoegen van HTL is verzekerd- en deze verzekering(en) minimaal laat voortduren gedurende de duur van de te verrichten werkzaamheden - tegen iedere vorm van schade als gevolg van ongeval en brand, veroorzaakt tijdens de voorbereiding van of gedurende de uitvoering van de aan HTL opgedragen werkzaamheden.
 - h) zij alle kosten draagt voor werkzaamheden als het demonteren van pijp- en uitlaatleidingen, trappen, bordessen, etc. noodzakelijk voor het goed uitvoeren van de werkzaamheden alsmede voor het weer monteren en aanbrengen daarvan na de werkzaamheden.
6. Schade en kosten, die ontstaan doordat aan de in dit artikel gestelde voorwaarden niet of niet tijdig is voldaan, zijn voor rekening van de Opdrachtgever.
7. Met betrekking tot de montage-/installatietijd is artikel 5 van overeenkomstige toepassing. HTL is niet aansprakelijk voor het resultaat van een verrichte dienst wanneer die moet worden uitgevoerd binnen een door de Opdrachtgever eenzijdig vastgestelde periode, of wanneer Opdrachtgever eenzijdig bepaalt dat werknemers van de zijde van Opdrachtgever ingezet dienen te worden, noch is HTL aansprakelijk voor overschrijding van de eenzijdig vastgestelde periode.

Artikel 10 Garantie

1. Reclamering ter zake van zichtbare gebreken dient onverwijld na ontvangst van het product doch uiterlijk binnen vijf dagen na de feitelijke overdracht van het product, gespecificeerd en schriftelijk te geschieden. Reclamering ter zake van niet zichtbare gebreken dient onverwijld na ontdekking, doch in ieder geval binnen de in de leden 2 en 3 bedoelde garantietermijn eveneens via een schriftelijke gespecificeerde mededeling plaats te vinden. Bij overschrijding van genoemde termijnen vervalt elke aanspraak jegens HTL ter zake van de betreffende gebreken. Rechtsvorderingen ter zake dienen binnen één jaar na tijdige reclame op straffe van verval aanhangig te worden gemaakt.
 2. Onverminderd de hierna gestelde beperkingen staat HTL in voor zowel de deugdelijkheid van het door HTL geleverde product als voor de kwaliteit van het daarvoor gebruikte en/of geleverde materiaal, zulks gedurende een termijn van zes maanden na levering volgens artikel 5 lid 3, en met uitsluiting van zichtbare gebreken. Indien montage c.q. installatie door Opdrachtgever is overeengekomen geldt voornoemde verplichting voor HTL gedurende een termijn van zes maanden na montage c.q. installatie, doch uiterlijk tot negen maanden na levering volgens artikel 5 lid 3. Voor afzonderlijk geleverde onderdelen en/of toebehoren, geldt een termijn van zes maanden na bedoelde levering. Voor gebruikte producten geldt, tenzij anders overeengekomen, een termijn van twee maanden na levering volgens artikel 5 lid 3.
 3. Leden 1 en 2 zijn van overeenkomstige toepassing op gebreken die hun oorzaak uitsluitend of overwegend vinden in ondeugdelijke montage en/of installatie onzerzijds. Indien montage/installatie van het product door HTL plaatsvindt gaan de in de leden 1 en 2 bedoelde termijnen in op de dag dat de montage/installatie door HTL is voltooid, met dien verstande dat in dat geval de garantietermijn in ieder geval eindigt indien na levering volgens artikel 5 lid 3, negen maanden zijn verstreken.
 4. Onder de in lid 1 en lid 2 bedoelde garantie vallende gebreken zullen door HTL worden weggenomen door reparatie of vervanging van het gebrekkige onderdeel, al dan niet in het bedrijf van HTL, of door toezending van een onderdeel ter vervanging. Een en ander steeds ter keuze van HTL. Alle kosten die uitgaan boven de enkele verplichting als in de vorige zin omschreven, zoals maar niet beperkt tot transportkosten, reis- en verblijfskosten alsmede kosten van demontage en montage, zijn voor rekening van de Opdrachtgever.
 5. Indien HTL de geleverde zaken van een of meer leveranciers betrokken heeft, die HTL een garantie bieden, die HTL niet in staat stelt om aan de hierboven genoemde garantieverplichting te voldoen, dan is HTL in afwijking van de hierboven genoemde garantieverplichting slechts verplicht om de voldoening door haar leveranciers aan hun garantieverplichting aan de Opdrachtgever door te geven.
 6. Buiten de garantie vallen in ieder geval gebreken die optreden door, dan wel geheel of gedeeltelijk het gevolg zijn van:
 - a) de niet-inachtneming door Opdrachtgever van bedienings- en onderhouds- voorschriften, dan wel ander dan het voorziene normale gebruik;
 - b) gebreken die geen materiaal- en/of constructiefouten zijn, zoals gebreken als gevolg van normale slijtage, in- en uitwendige vervuiling, roest en verfschade, transport, bevriezing, oververhitting, overbelasting en/of het laten vallen van het product.
 - c) montage/installatie of reparatie door derden behoudens als bedoeld in lid 5 waaronder begrepen de Opdrachtgever;
 - d) op verzoek van de Opdrachtgever toegepaste gebruikte materialen respectievelijk zaken;
 - e) materialen of zaken, die door Opdrachtgever aan HTL ter bewerking c.q. verwerking zijn verstrekt;
 - f) materialen, zaken, werkwijzen en constructies, welke op uitdrukkelijke instructie van de Opdrachtgever zijn toegepast, alsmede van door of namens de Opdrachtgever aangeleverde materialen en zaken.
- Indien Opdrachtgever niet, niet behoorlijk of niet tijdig voldoet aan enige verplichting, die voor hem uit de met HTL gesloten overeenkomst voortvloeit, is HTL met betrekking tot geen dezer overeenkomsten tot enige garantie - hoe ook genaamd - gehouden.
7. Indien Opdrachtgever zonder voorafgaande goedkeuring tot demontage, reparatie of andere werkzaamheden, terzake van het product overgaat of doet overgaan, vervalt elke aanspraak uit hoofde van garantie.
 8. Indien HTL ter voldoening aan onze garantieverplichtingen onderdelen en/of producten vervangt, worden deze vervangen onderdelen/producten haar eigendom. De oorspronkelijke garantietermijn wordt bij vervanging niet verlengd.
 9. Terzake van door HTL uitgevoerde inspecties, controles, advisering en soortgelijke verrichtingen wordt geen garantie gegeven. Evenmin aanvaardt HTL enige verantwoordelijkheid voor ontwerpen en onderdelen die door Opdrachtgever ter beschikking zijn gesteld.
 10. Het beweerdelijk niet-nakomen van garantieverplichtingen ontslaat Opdrachtgever niet van zijn verplichtingen, die voor hem voortvloeien uit enige met HTL gesloten overeenkomst.

11. Ter zake van de door HTL uitgevoerde reparatie, revisie- of onderhoudswerkzaamheden of andere diensten wordt, tenzij anders is overeengekomen, alleen garantie gegeven op de deugdelijkheid van de uitvoering van de opgedragen werkzaamheden voor een periode van zes maanden indien:

- a) de reparatie of onderhoud met alle daarbij naar HTL oordeel noodzakelijk geachte werkzaamheden, vernieuwingen, aanpassingen en leveranties is uitgevoerd.
- b) HTL de wijze van uitvoering der werkzaamheden, de leiding daarbij en het aantal in te zetten monteurs en hulpkrachten heeft bepaald;
- c) Opdrachtgever zich heeft onthouden van iedere vorm van ingrijpen in de aard en/of de uitvoering van de werkzaamheden.

De termijn gaat in na beproeving door HTL direct na de werkzaamheden, ongeacht of het gerepareerde, gereviseerde of onderhouden product dan in bedrijf gaat. Deze garantie omvat de enkele verplichting van HTL om in geval van ondeugdelijkheid de betreffende werkzaamheden, voor zover ondeugdelijk, opnieuw te verrichten.

De aanspraken op garantie vervallen indien:

- a) het gerepareerde of gereviseerde onoordeelkundig is gebruikt;
- b) door HTL verstrekte gebruiksaanwijzingen en/of instructies of aanwijzingen niet zijn opgevolgd;
- c) het herstel van gebreken door derden is geschied.

12. De garantietermijn als gesteld in lid 11, wordt na het verhelpen van de gebreken niet verlengd.

Artikel 11 Overmacht

Onder overmacht wordt in deze Algemene Voorwaarden verstaan elke van de wil van HTL onafhankelijke omstandigheid - ook al was deze ten tijde van het tot stand komen van de overeenkomst reeds te voorzien - die nakoming van de overeenkomst blijvend of tijdelijk verhindert, alsmede, voor zover daaronder niet reeds begrepen, oorlog, oorlogsgevaar, burgeroorlog, oproer, werkstaking, werkliedenuitsluiting, transportmoeilijkheden, brand en andere ernstige storingen in het bedrijf van HTL of diens leveranciers

Artikel 12 Aansprakelijkheid en vrijwaringplicht

1. De aansprakelijkheid van HTL uit hoofde van de gesloten overeenkomst is uitdrukkelijk beperkt tot de nakoming van de in artikel 10 genoemde garantieverplichting.

2. Behoudens grove schuld aan de zijde van direct leidinggevend van HTL en behoudens het bepaalde in lid 1 is alle aansprakelijkheid van HTL, zoals voor bedrijfsschade, andere indirecte schade en schade als gevolg van aansprakelijkheid jegens derden, uitgesloten.

3. De Opdrachtgever is gehouden HTL te vrijwaren, respectievelijk schadeloos te stellen, ter zake van alle aanspraken van derden tot vergoeding van schade waarvoor de aansprakelijkheid van HTL in deze voorwaarden in de verhouding met de Opdrachtgever is uitgesloten.

Artikel 13 Opschorting en ontbinding

1. Indien Opdrachtgever niet, niet behoorlijk of niet tijdig aan enige verplichting welke voor hem uit de overeenkomst mocht voortvloeien, voldoet alsmede ingeval van faillissement, surseance van betaling of onder curatele stellen van de Opdrachtgever of stillegging of liquidatie van diens bedrijf, is HTL te harer de keuze gerechtigd zonder enige verplichting tot schadevergoeding en onverminderd de haar verder toekomende rechten de overeenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden dan wel de (verdere) uitvoering van de overeenkomst op te schorten. HTL is in die gevallen voorts gerechtigd onmiddellijk voldoening van het aan haar toekomende te vorderen

2. Indien de behoorlijke nakoming door HTL ten gevolge van een of meer omstandigheden die niet voor rekening van HTL komen, waaronder de omstandigheden in artikel 12 genoemd, geheel of gedeeltelijk onmogelijk is, hetzij tijdelijk hetzij blijvend, heeft HTL het recht de overeenkomst te ontbinden.

Artikel 14 Toepasselijk recht en bevoegde rechter

Op alle rechtsbetrekkingen tussen HTL en de Opdrachtgever is het Nederlands recht van toepassing. De toepasselijkheid van het Weens koopverdrag is uitgesloten. Geschillen die ontstaan naar aanleiding van deze rechtsbetrekkingen zullen bij uitsluiting aanhangig worden gemaakt voor de rechter te Rotterdam, tenzij HTL ervoor kiest een geschil voor te leggen voor de bevoegde rechter van de woon- of vestigingsplaats van de Opdrachtgever.